

γερανομάτης ἐπίθ. ἀμάρτ. γερανομ-μάτης Κάρπ. (Μεσοχώρ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γεράνιος καὶ τοῦ οὐσ. μάτι.

Οἱ ἔχων ὀφθαλμοὺς κυανοῦ ἀνοικτοῦ χρώματος: Ἄσμ.

Πέρα τὴν π-πέρα ρύμη μιὰ κ-κόρην ἀπῶ
ξαθ-θή, γ-γερανομ-μάτα, δεκαοχτώ χρονῶ.

Συνών. γαλανομάτης. Πβ. τὸ Ἐλληνιστ. γερανό-
φθαλμος.

γερανομούσκουρος ἐπίθ. Πελοπν. (Μεσσ.) γερανο-
μούσκουρε Τσακων.

Ἐκ τῶν ἐπιθ. γεράνιος καὶ μούσκουρος.

Τράγος ἡ συνηθέστερον αἴξ μὲ κηλῖδας λευκὰς εἰς τὸ
πρόσωπον ἡ τὸ τρίχωμα ἐπὶ βάθους κυανομέλανος.

γερανομπέτονο τό, ἀμάρτ. γερανομπίτονο Λέρ.

Ἐκ τῶν οὐσ. γεράνι (Ι) καὶ μπετόνι.

Οἱ κάδος δι' ἄντλησιν ὕδατος, ὁ προσδενόμενος εἰς τὸ
ἔμπροσθεν μέρος τῆς ὅριζοντίας δοκοῦ τῆς ἀντλητικῆς συ-
σκευῆς, τοῦ «γερανίου».

γερανόμυιγα ἡ, Πελοπν. (Μεσσ. Παππουλ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γεράνιος καὶ τοῦ οὐσ. μυῖγα.

Τὸ δίπτερον ἔντομον μυῖα ἡ φιλόκρεως (musca carnaria). Συνών. θρασόμυιγα, σκονληκόμυιγα, χαλκό-
μυιγα, χρυσόμυιγα.

γερανομύτης ἐπίθ. Πελοπν. (Βερεστ. Γαργαλ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γεράνιος καὶ τοῦ οὐσ. μύτη.

Οἱ ἔχων ὑποπράσινον τὴν ρῆνα ἔνεκα κακότητος, κυρίως
εἰς στιγμὰς ἐκφράσεως ὀργῆς ἡ μίσους ἔνθ' ἀν.: Μὴ βλέ-
γης μ' αὐτούνονε τὸ γερανομύτη! Γαργαλ.

γερανόξυλο τό, Λέρ.

Ἐκ τῶν οὐσ. γεράνι (Ι) καὶ ξύλο.

Ἡ γερανόβεργα, δὲ ίδ., ἔνθα καὶ συνών.

γερανοπαννένιο τό, ἀμάρτ. γιρανουπαννένιον Εὖβ. (Αγία "Ανν.)

Τὸ οὐδ. τοῦ ἀμαρτ. ἐπίθ. γερανοπαννένιος.

Πάννινον κυανοῦ χρώματος ὑφασμα: Ἐφαγι 'ς τού λάκ-
κον τὰ γιρανουπαννένια ('ς τού λάκκον=εἰς τὸν ἀργαλείον).

γερανόπετρα ἡ, (Ι) Κρήτ.

Ἐκ τῶν οὐσ. γεράνι (Ι) καὶ πέτρα.

Εὔμεγέθης λίθος, τὸν ὅποιον κρεμοῦν εἰς τὸ ὅπισθιον ἄκρον
τῆς ὅριζοντίας δοκοῦ τοῦ «γερανιοῦ», διὰ νὰ διευκολύνουν
κατὰ τὴν ἄντλησιν τὴν ἄρσιν ἐκ τοῦ φρέατος τοῦ εἰς τὸ
ἔπερον ἄκρον ἀνηρτημένου κάδου.

γερανόπετρα ἡ, (ΙΙ) ἀμάρτ. γιρανόπετρα 'Αλόνν. Εὖβ. (Αγία "Ανν. "Ακρ. Ψαχν.) Σκόπ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γεράνιος καὶ πέτρα.

Οἱ κρύσταλλοι τοῦ θειένου χαλκοῦ, διὰ τῶν ὅποιων παρα-
σκευάζεται τὸ διάλυμα πρὸς φεκασμὸν τῶν ἀμπέλων κατὰ
τοῦ περονοσπόρου ἔνθ' ἀν.: Πάου ν' ἀγονδάσον γιρανόπετρα
γιὰ νὰ φαντίσουν τ' ἀμπέλ. "Ακρ. Συνών. γαλαζόπετρα,
γαλατόπετρα χαλκός.

γερανοπήγαδο τό, ἀμάρτ. ἀερανοπήγαδο Νάξ. (Φιλότ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. γεράνι καὶ πηγάδι.

Φρέαρ τοῦ ὅποιου τὸ ὄδωρ ἀντλεῖται τῇ βοηθείᾳ τοῦ
«γερανιοῦ»: Τ' ἀερανοπήγαδο 'ἐν εἶναι βαθὺ ποτές.

γερανόποδας ἐπίθ. Κρήτ.

Ἐκ τῶν οὐσ. γερανὸς καὶ πόδι.

Οἱ ἔχων τοὺς πόδας λεπτοὺς καὶ μακροὺς ὡς ὁ γερανός.

γερανὸς ὁ, γέρανος Κύθν. Πελοπν. (Καρδαμ.) Σίφν. —
Λεξ. Βυζ. ἀγέρανος Ἀντίπαρ. Μύκον. Πάρ. (Νάουσ.)
ἀέρανος Νάξ. (Γλυνᾶδ. Φιλότ.) Πόντ. (Χαλδ.) γερανὸς
κοιν. καὶ Πόντ. (Κερασ. Οίν.) γιρανὸς Θεσσ. (Τσαγκα-
ράδ.) Λέσβ. Λῆμν. Μακεδ. (Κοζ.) Σάμ. γερανὸς Καλαβρ.
(Γαλλικ. Μπόβ. Ροχούδ. Χωρίο Βουν. Χωρίο Ροχούδ.)
γερανὲς Σκύρ. ἀγέρανος Ἰος Κρήτ. (Πεδιάδ.) Πελοπν.
(Μάν.) Πόντ. (Κερασ. Τραπ. Χαλδ.) ἀγιρανὸς Στερελλ.
(Ἀράχοβ.) σγερανὸς Εὖβ. (Αύλωνάρ.) ἀσγερανὸς Εὖβ.
(Αύλωνάρ.) ἀεράνος Κάρπ. Ναξ. (Ἀπύρανθ. Δαμαρ. Δα-
νακ.) ἀερανὸς Νάξ. (Χώρ.) Πόντ. (Κρώμν.) γερανὸς
Μύκ. Πελοπν. (Μεγαλοχ.) Σίφν. Σχινοῦσ. Χίος — Λεξ.
Βάιγ. Δημητρ. γιρανὶδς Σκόπ. γιρανὶδς Θεσσ. ἀγιρανὸς
Θεσσ. ὁραν-νὶδς Λέρ. ἀιρανὸς Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.) ἀ-
γέρανος Πόντ. (Χαλδ.) οὐρανὸς Ἰων. (Καραμπ.) Κάλυμν.
Κυδων. Κῶς. (Καρδάμ.) Θηλ. γερανὴ Καλαβρ. (Μπόβ.)
γεραγία Τσακων. Ούδ. γερανὶν Πόντ. (Χαλδ.) Πληθ.
γερανὰ τά, Καλαβρ. (Χωρίο Βουν.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. γέρανος. Ἡ μεταβολὴ τοῦ γένους καὶ
τοῦ τόνου κατὰ τὰ ἄλλα ὄντα πτηνῶν εἰς -ός, ἀετός,
πελαργός καὶ πτηνῶν κατὰ τὰ ὄντα πτηνῶν εἰς -ός, ἀετός.
πελαργός καὶ πτηνῶν εἰς -ός, ἀετός. Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.) ἀ-
γέρανος Πόντ. (Χαλδ.) οὐρανὸς Ἰων. (Καραμπ.) Κάλυμν.
Κυδων. Κῶς. (Καρδάμ.) Θηλ. γερανὴ Καλαβρ. (Μπόβ.)
γεραγία Τσακων. Ούδ. γερανὶν Πόντ. (Χαλδ.) Πληθ.
γερανὰ τά, Καλαβρ. (Χωρίο Βουν.)

1) Τὸ ἀποδημητικὸν πτηνὸν γέρανος ἡ τεφρόχρονος (grus cinerea), τῆς οἰκογ. τῶν γερανιδῶν (gruidae) διερχόμενον
κατὰ σμήνη πρὸς βορρᾶν μὲν περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ἀνοίξεως,
πρὸς νότον δὲ κατὰ τὸ φθινόπτωρον κοιν. καὶ Καλαβρ.
(Γαλλικ. Μπόβ. Ροχούδ. Χωρίο Βουν. Χωρίο Ροχούδ.)
Πόντ. (Κερασ. Κρώμν. Οίν. Τραπ. Χαλδ.) Τσακων.: Εἰδες
τοὺς γερανοὺς ποὺ περάσαντε; κοιν. Ἡ περάσαντε τὴν αὐγὴν
γερανοὶ Σίφν. "Αμα περνᾶν οἱ ἀγιρανοὶ κατὰ τ' θάλασσα,
πάσι οὐ χρώντας. "Αμα γύρ' ζαν κατὰ τοὺς ἀνήφονδον, θά
χονμ' χρώντα Στερελλ. (Ἀράχ.) Περνοῦσιν οἱ οὐρανοὶ
καὶ πᾶσιν 'ς τὰ ζ-ζεστὰ μέρη Κῶς (Καρδάμ.) "Ενας οὐ-
ρανὸς ἐπόμεινε 'ς τὸν κάμβο, ἐκουράστη ν-γ! 'ἐν ἐμβορεῖ
νὰ πετάσῃ αὐτόθ. 'Ιά 'βγα νὰ δῆς τοι 'ερανοὶ ποὺ περνοῦσε
Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Εύτοι οἱ γερανοὶ εἶναι οἱ ὄδηροὶ ποὺ
φέρουντε τὰ πουλλιὰ τσαὶ θερα πάλι τὰ πέρνουντε οἱ ίδιοι
τσαὶ φεύγουντε αὐτόθ. "Ο 'εράνος εἶναι μεγάλο άντλι Νάξ.
(Δανακ.) 'Αεράνοι πολλοὶ ἐρχοντενε μαζὶ Νάξ. (Γλυνᾶδ.)
"Αμα δῆς γερανοί, νὰ ζέρης ὅτ' θὰ κάμη ἔτα παρατσαιόδ
το' θερα πάλι καλωσ' νέψῃ Σκύρ. 'Ωράκατε τὶ γεραγίε π'
ἐπεράκαι ἐπέραι; (εἰδατε τοὺς γερανοὺς ποὺ ἐπέρασαν χθές;) Τσακων.
Τὰ σελιδόντα καὶ ἀερανοὶ πάγ' νε 'ς τὸν ἀδδηνιγον
(ἀδδηνιγον=τόπον δπου οὐδέποτε πίπτει χιών, ἀχιόνιστον)
Τραπ. 'Εστε σπέρα ηδρετε τὶ ἐπασέτσασι οἱ γερανοὶ;
(χθές τὴν ἐσπέραν εἰδατε δηι ἐπερασιν οἱ γερανοί;) Μπόβ.
Οἱ γερανοὶ πετοῦ σπηλὰ καὶ κάν-νουμ-μα στράτα (οἱ γε-
ρανοὶ πετοῦντε οὐψηλὰ καὶ κάμνουν, σχηματίζουν, μίαν γραμ-
μήν) Γαλλικ. Πέρτσι ηδρα νὰ πασ-σέσ-σουντε τὰ γερανὰ
(πέρυσι εἰδατε νὰ περάσουν οἱ γερανοί) αὐτόθ. || Φρ. Πάρτε

γερανοὶ τ' εἰς πόροι μας τσαὶ δῶστε μας τ' γερωσύν' σας
(προσφώνησις πρὸς τοὺς ἐμφανίζομένους πρὸς τῆς ἀνοίξεως
γερανούς) Σκῦρ. || Παροιμ. Ἐχτές ἐπῆραν οἱ ἔρανοὶ τῇ
goúria του (ἐπὶ τῶν ἀποκρυπτόντων τὴν πραγματικὴν ἡλι-
κίαν των) Νάξ. ('Απύρανθ.) Οἱ γερανοὶ πήραν τῇ goúria
του (συνών. τῇ προηγουμένῃ) Μῆλ. Ὁφεὶς οἱ γερανοὶ ἐπε-
ράσαντε τῇ goúria του (συνών. τῇ προηγουμένῃ) Κρήτ.
(Μυλοπότ.) Οἱ-γ-ονανοὶ θὰ φέρουν τ' goúria τ' (συνών. τῇ
προηγουμένῃ) Κυδων. || Αλνίγυμ.

Oἱ ἔρανοὶ περάσαντε, | τόσο λίοι πού 'τονε,
ἔνας εἶχε δυὸς ἀλλοῖς | κι ἄλλος δυὸς ἀπίσω
κ' ἔνας γέρος γερανὸς | ἐν' ἀπίσω κι ἐν' ἀλλοῖς
(ἥσαν τρεῖς ἐν δλῷ) Νάξ. ('Απύρανθ.). Τὸ αἰνιγμ. ἐν
παραλλαγαῖς καὶ ἀλλαχ.

Τρακός' ἔξήδα πέδε γερανοί, δώδεκα χελιδόνια
μιὰ φωλιὰ ἔχτιζανε κ' ἐν' ἀβγὸ πυρῶνα
(ό χρόνος) Κρήτ. (Πεδιάδ.) || Ἀσμ.

Τὸ χρόνο οἱ-γ-άγερανοὶ περνοῦντε δυὸς σεφέρια,
δὲ μὲ λυπᾶσ', ἀγάπη μου, νὰ πέσω 'ς ἄλλα χέρια;
Κρήτ.

Σαρανταπέντε γερανοὶ τὸ δένας ἀιτὸς 'ς τήμ-μέσην,
ἐλατε, κοπελ-λοῦνες μου, ν' ἀλέσουμεν τὸ ρέσιν
(τὸ ρέσιν=σῖτος χονδροκομένος) Κύπρ.

Κι ἀκοῦσταν γιαρανοῦ λαλιὰ κι ἀπ' ἀλαφίνα ζεύρουν
(ζεύρουν=λόγον, δομιλίαν) Θεσσ.

Μάννα, ποῖσο μ' παξιμάτ', αἴροιν θὰ ξενιτεύω,
θὰ πάγω μὲ τὰ γέρανοι καὶ μὲ τὰ χελιδόνα
κι ἀερανοὶ κι ἄν κλώσκουνταν, ἐγ' ἄλλο 'κι γνοῖς
Κρώμν. 2) Τὸ πτηνὸν ἀγριόγαλλος, δὲν. ἔνθα καὶ συνών.
Στερελλ. ('Αράχ. Δεσφ.) 3) Γεράνι I 1, δὲν. Μύκ.
Πελοπν. (Μεγαλοχ.) Σκύρ. Χίος — Λεξ. Βάιγ.: "Εσπασε
δέ γερανιδές Μεγαλοχ. 4) Μηχανή χρησιμοποιουμένη πρὸς
ἀνύψωσιν βαρῶν, ἰδίᾳ κατὰ τὴν φόρτωσιν ἢ ἐκφόρτωσιν
ἐμπορευμάτων, βαροῦλκον λόγ. κοιν. καὶ δημῶδ. Συνών.
βίντσι, παλάγκο. 'Η σημ. καὶ ἀρχ. 5) Μέγας ἥλος εἰς
τὸν ὄποιον ἀναρτᾶται ὁ λύχνος Χίος. 6) Εἶδος κυκλικοῦ
χοροῦ τὸν ὄποιον ἔκτελοντες νέοι καὶ νεάνιδες κατὰ τὰς 'Από-
κρεω, κρατούμενοι χιαστὶ καὶ ἄδοντες εἰδικοῦ ρυθμοῦ ἄσμα-
τα 'Αντίπαρ. Μύκ. Πάρ. (Λεῦκ. Νάουσ.): Χορεύαμε τὸν
ἀγέρανο Λεῦκ. Τραγούδια τοῦ ἀγεράνου Νάουσ. Χο-
ρεύαμε πιὰ ἀράδα τὸν ἀγέρανο 'Αντίπαρ. 'Η σημ. καὶ
ἀρχ. Συνών. γεράνι 5. 7) Εἶδος παιδιάς, καθ' ἦν δύο
παιδία ἢ δύο διάδεις παιδίων λαμβάνουν θέσιν εἰς τὰ δύο
ἄκρα σανίδος ὅριζοντιώς τοποθετημένης ἐπὶ λίθου ἢ ξυλί-
νης δοκοῦ καὶ αἰώροῦνται ἐναλλάξ Εὕβ. (Κουρφ.) 8) Παι-
διά, καθ' ἦν οἱ παικταί, σχηματίζοντες κύκλον, κρα-
τοῦνται ἐκ τῶν χειρῶν καὶ δροῦνται πέριξ ἐνὸς ἐξ αὐ-
τῶν καθημένου εἰς τὸ μέσον τοῦ κύκλου. Οὗτοι ἄδουν «τὸ
γέρανο τὸν πέπανο τὸ λυκοφαγωμένο», ιστάμενοι καὶ προ-
καλοῦντες τὸν καθήμενον νὰ δείξῃ τὸ ἐν ἢ τὸ ἄλλο τῶν μελῶν
τοῦ σώματός του, χαρακτηρίζοντες δὲ ταῦτα ἐμπαικτικῶς,
ζητοῦν τέλος νὰ δείξῃ τοὺς δόδοντας τοῦ τούτου γενομένου
ἀναφωνοῦν ἐν χορῷ: «λύκος! λύκος!» καὶ λύοντες τὰς χει-
ρας τρέπονται εἰς φυγήν, δὲ καθήμενος ἐγείρεται καὶ κα-
ταδιώκει αὐτούς. 'Ο ύπ' αὐτοῦ συλληφθεὶς λαμβάνει τὴν θέ-
σιν του καὶ ἡ παιδιὰ ἐπαναλαμβάνεται Πελοπν. (Καρδαμ.)
— Ν.Πολίτ., Παροιμ. Δ, 143. 9) Τὸ ἐδώδιμον χόρτον ἐρω-
διὸς τὸ γεράνιον (erodium gruinum), τῆς οἰκογ. τῶν γερα-
νιδῶν (geraniaceae) Θράκ. (Πύργ.).

'Η λ. καὶ ώς παρων. ὑπὸ τοὺς τύπ. Γερανὸς Θήρ. Κεφαλλ.
καὶ Ζουργανὸς Πάρ., ώς ἐπών. ὑπὸ τὸν τύπ. Γερανὸς
Μακεδ. Παξ. καὶ ώς τοπων. ὑπὸ τοὺς τύπ. Γερανὸς "Ηπ.

Ρόδ. Γιρανὸς Λῆμν. Μακεδ. 'Αγερανὸς Πελοπν. (Μάν.)
Γερανὸς Χίος.

γερανόσκοινο τό, ἀμάρτ. γερανόστσοινο Λέρ.

Ἐκ τῶν οὐσ. γεράνι (Ι) καὶ σκοινί.

Τὸ σχοινίον, τὸ προσδενόμενον κατὰ τὸ ἐν ἄκρον εἰς τὴν
«γερανόβεργαν» καὶ κατὰ τὸ ἔτερον εἰς τὸ δοχεῖον δι' οὗ ἀν-
τλεῖται τὸ ὄδωρ ἐκ τῶν φρεάτων.

γερανόστυλος ὁ, Κρήτ. Σῦρ. ἀερανόστυλος Νάξ. (Γα-
λανᾶδ. Γλυνᾶδ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. γεράνι (Ι) καὶ στῦλος.

Ο κάθετος στῦλος τῆς ἀντλητικῆς συσκευῆς τοῦ «γερα-
νίου», ἐφ' οὗ στηρίζεται ἡ ὅριζοντία δοκός, ἡ «γερανόβεργα».

γερανούδα ἡ, ἀγν. τόπ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. γερανὸς καὶ τῆς παραγωγ. κατάλ. -ούδα.

Τὸ πτηνὸν κορακίας ὁ φλύαρος (coracias garrula), τῆς
οἰκογ. τῶν κορακοφωνιδῶν (coraciidae). Συνών. χαλκο-
κονρούνα, χρυσοκαρακάξα.

γερανοφορεμένος ἐπίθ. Πελοπν. (Λιγουρ.) γερανιο-
φορεμένος Σκῦρ.

Ἐκ τοῦ ἐπίθ. γεράνιος καὶ τοῦ φορεμένος μετχ. τοῦ
ρ. φορῶ.

Ο φορῶν ἐνδύματα κυανοῦ χρώματος ἐνθ' ἡν.: "Ἀσμ.

Ω χρυσοποράσινε μ' ἀπέ τέ γερανιοφορεμένε,
πάλι 'ς ἀγάπη μ' ἔβαλες, ἀναθεματισμένε

Σκῦρ.

Μιὰ γερανοφορεμένη | μοῦ 'χει τὴν καρδιὰ καημένη
δὲ μπορῶ νὰ τὴ γελάσω, | τὸ χεράμι της νὰ πιάσω
Λιγουρ.

γερανοφόρος ἐπίθ. Μῆλ. Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) γι-
ρανοφόρος Στερελλ. ('Αγόριαν.) γερανόφορος Πόντ. (Κε-
ρασ. Τραπ.) Θηλ. γερανιοφόρος Σίφν. 'ερανιοφόρος Νάξ.
('Απύρανθ.)

Ἐκ τοῦ ἐπίθ. γεράνιος καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.
-φόρος, δι' ἡν ίδ. Γ.Χατζιδ., 'Αθηνᾶ 22 (1910), 251.

1) Ο φορῶν ἐνδύματα κυανοῦ χρώματος Πόντ. (Κερασ.
Τραπ.): "Ἀσμ.

"Εμπρούν π' ἔρται δικαβαλλάρτες διμάξ' νὰ ἐν' δικύρη μ'
κ' ἐκεῖν' οἱ μαυροαλογάντες διμάξ' νὰ εἰν' τ' ἀδέλφα μ'
κ' ἐκεῖν' ἡ γερανόφορος διμάξ' νὰ ἐν' ἡ μάννα μ'

Τραπ. 2) Οὖσ. α) 'Ο Θεός Πόντ. (Τραπ.): 'Ο γερα-
νόφορον δέτεσ' ἐθέλεσεν. β) 'Η Παναγία Νάξ. ('Απύρανθ.)
Σίφν.: "Ἀσμ.

Καλέ, μὰ εἶδα 'ίνηκες κ' ἥλειπες τόσην ὥρα,
χλίεις ίδεες ἥβαλα, μὰ τὴ γερανιοφόρα!

'Απύρανθ. 'Η λ. καὶ ώς τοπων. ὑπὸ τὸν τύπ. Παναγία ἡ
Γερανοφόρα Σίφν. 3) 'Ο χωροφύλαξ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ
Οθωνος Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) Στερελλ. ('Αγόριαν.): "Ἀσμ.

Γερανοφόροι ἔρχοδαι | 'ς τοῦ Καβατζᾶ τὴ γερακιά,
γερανοφόροι καὶ πολλοὶ | καὶ λέον τ' εἰνιαί βασιλικοὶ
(κερακιά=ἡ ξυλοκερατέα ἐκ μοιρολ.) Κίτ. Μάν. Συνών.
ἀφεντικὸς Β5, σταυροφόρος, σταυρωτής.

γερανοφορῶ Πόντ. (Κερασ. Τραπ.)

Ἐκ τοῦ ἐπίθ. γερανόφορος.

Φορῶ ἐνδύματα κυανόχροα.

